

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ กรณีนายพูลผล อัสวเหม สมชิกสภาผู้แทนราษฎรและเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้องเสนอคำร้อง ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ว่า นายพูลผล อัสวเหม ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า

นายพูลผล อัสวเหม ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวม ๒ ตำแหน่งคือ

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ และ

(๒) เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์)

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ (๑) และ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๕๒

ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องในแต่ละตำแหน่งตามวาระรวม ๖ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๒ กรณีเข้ารับตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓
ยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓

ครั้งที่ ๔ กรณีพ้นจากตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๔

ครั้งที่ ๕ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อวันที่ ๘
พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๔

ครั้งที่ ๖ กรณีพ้นจากตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีมาแล้วเป็นเวลา
หนึ่งปี เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ยื่นบัญชีฯ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕

ผู้ร้อง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง
คณะกรรมการฯ ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินแล้วพบว่า
ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง กล่าวคือ ผู้ถูกร้องแสดง
ในบัญชีฯ ว่าตนเองและนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสว่าไม่มีทรัพย์สินประเภทเงินลงทุน (หุ้น)
แต่จากการตรวจสอบกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ พบว่า
ผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท มูลค่า ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท
และคู่สมรส มีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๕ บริษัท มูลค่า ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๔๓๕,๔๓๘,๐๐๐ บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

(ก) เงินลงทุนของผู้ถูกร้อง

ชื่อบริษัท จำกัด	จำนวนหุ้น	ราคาต่อหุ้น	จำนวนเงิน (บาท)
๑. อัสวเหม โฮลดิ้ง กรุ๊ป	๒๐,๐๐๐	๑๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐
๒. ม้าทอง ซิปปิลเดอร์	๒๔๐,๐๐๐	๑๐๐	๒๔,๐๐๐,๐๐๐
๓. เอ็มพี ลูบริแคนท์	๒๐,๐๐๐	๑๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐
๔. เอ็ม พี โฮลดิ้ง กรุ๊ป (๑๕๕๔)	๒๐๐,๐๐๐	๑๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐
๕. เอ็ม พี ปีโตรเลียม	๔๖,๓๕๐	๑,๐๐๐	๔๖,๓๕๐,๐๐๐
๖. เกาะกลางสวน	๒๑๐,๐๐๐	๑๐๐	๒๑,๐๐๐,๐๐๐
๗. อาซาแลนด์	๑๑๒,๔๕๗	๑๐๐	๑๑,๒๔๕,๔๕๗
๘. นครา	๘,๘๐๐	๑,๐๐๐	๘,๘๐๐,๐๐๐

๘. อัสวฟาร์ม แอนด์ เฮ้าส์	๔,๐๐๐	๑๐๐	๔๐๐,๐๐๐
๑๐. เอ็ม พี เซอร์วิสเซอชั่น (๑๕๕๔)	๔๕,๕๕๗	๑๐๐	๔,๕๕๕,๗๐๐
๑๑. อีสท์ ซี แลนด์	๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐
๑๒. ซี บี.ออดีเซอริวิต	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๓. ฟริตซ์-เมต (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๔. ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ	๒,๗๕๗,๐๐๐	๑๐	๒๗,๕๗๐,๐๐๐
๑๕. วัฒนา เจย์โก้ (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๖. วัฒนา ทอมส์ (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๗. ออลเวอร์ชั่น ออโต เอชเซสซอริตี้	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๘. เอ็ม พี เวิลด์ ทรานสปอร์ตชั่น	๑	๑๐๐	๑๐๐
๑๙. วัฒนาออดีเซลล์แอนด์เซอริวิต	๒๕,๐๐๐	๑๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐
๒๐. เมทริกซ์ พรินซ์ ออโตโมทีฟ (วัฒนาบอดี เซอริวิต)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๒๑. เอ็ม พี ฟู้ดเพร์	๘๓๔	๑๐๐	๘๓,๔๐๐
๒๒. วัฒนา ซิมป์ชั่น (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๒๓. แส่นถ่าน	๔๕๕,๕๕๔	๑๐๐	๔๕,๕๕๕,๔๐๐
๒๔. วี. เจ. พัฒนาที่ดิน	๒๐,๐๐๐	๑๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐
๒๕. เรือควานแหลมทอง	๑๐,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐
		รวม	<u>๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐</u>

(ข) เงินลงทุนของนางประภาพร อัสวเหม กลุ่มมรสของผู้ถูกร้อง

<u>ชื่อบริษัท จำกัด</u>	<u>จำนวนหุ้น</u>	<u>ราคาต่อหุ้น</u>	<u>จำนวนเงิน (บาท)</u>
๑. อัสวเหม โฮลดิ้ง กรุ๊ป	๑๐,๐๐๐	๑๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐
๒. ม้าทอง ซิพบิลเดอรั	๒๔๐,๐๐๐	๑๐๐	๒๔,๐๐๐,๐๐๐
๓. เอ็มพี ลูบริแคนท์	๑๐,๐๐๐	๑๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐
๔. เอ็ม พี โฮลดิ้ง กรุ๊ป (๑๕๕๔)	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐
๕. นครา	๒๐	๑,๐๐๐	๒๐,๐๐๐

๖. ที.ซี.พี. มาริน ชิปปิ้ง	๘,๓๓๓	๑๐๐	๘๓๓,๓๐๐
๗. อีสท์ ซี แลนด์	๑๐,๐๐๐	๑๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐
๘. ซี บี. ออโต้เซอร์วิส	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๙. ฟริคซ์-เมต (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๐. ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ	๕๐๐,๐๐๐	๑๐	๕,๐๐๐,๐๐๐
๑๑. วัฒนา เจย์โก้ (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๒. วัฒนา ซิมป์ซัน (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๓. วัฒนา ทอมส์ (ประเทศไทย)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๔. ออลเวอร์ชั่น ออโต้ เอชเซสซอรีส์	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๕. เมทริกซ์ พรินซ์ ออโตโมทีฟ (วัฒนาบอดี เซอร์วิส)	๑,๕๐๐	๑๐๐	๑๕๐,๐๐๐
๑๖. วิ.เจ. พัฒนาการที่ดิน	๕,๐๐๐	๑๐๐	๕๐๐,๐๐๐
๑๗. เอ็ม พี ประกันภัย	๖๑,๕๐๐	๑๐๐	๖,๑๕๐,๐๐๐
๑๘. เอ็ม พี ฟู้ดเฟร์	๘๓๓	๑๐๐	๘๓,๓๐๐
๑๙. อัสวฟาร์ม แอนด์ เฮาส์	๑	๑๐๐	๑๐๐
		รวม	<u>๕๐,๖๓๖,๓๐๐</u>
		รวมเงินลงทุนของผู้ถูกร้องและคู่สมรสทั้งสิ้น	<u>๔๓๕,๔๓๕,๐๐๐</u>

ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการดังกล่าวไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง ทั้ง ๖ ครั้ง ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงเหตุผลการไม่แสดงทรัพย์สินดังกล่าวว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรส มิได้เป็นเจ้าของหุ้นที่แท้จริง ผู้ที่เป็นเจ้าของหุ้นที่แท้จริง คือ นายพิบูลย์ อัสวเหม พืชชาย ส่วนผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นเพียงผู้ถือหุ้นแทนเท่านั้น คณะอนุกรรมการ ฯ เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เห็นควรเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ผู้ร้อง ได้พิจารณาผลการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ แล้วมีความเห็น ดังนี้

(๑) การตรวจสอบกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ พบว่า ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท มูลค่า ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท และคู่สมรสของผู้ถูกร้อง เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๕ บริษัท มูลค่า ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท ซึ่งหุ้นดังกล่าวผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นเองทั้งหมด

(๒) ตำแนบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ที่บริษัทดังกล่าวทั้งหมดส่งให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นนายทะเบียน ปรากฏว่า กรรมการบริษัทได้ลงนามพร้อมประทับตรายืนยันการเป็นเจ้าของหุ้นหรือผู้ถือหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรสไว้แล้ว และกรรมการผู้รับรองดังกล่าวคือนายพิบูลย์ อัสวเหม ได้ลงนามรับรองยืนยันการเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรสมาโดยตลอดการรับรองความถูกต้องของบัญชียรายชื่อผู้ถือหุ้นต่อนายทะเบียนดังกล่าว ถือได้ว่าบริษัทได้ยืนยันต่อนายทะเบียนและบุคคลทั่วไปมาโดยตลอดว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นตามตำแนบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นจริง ดังนี้ผู้ถูกร้องจะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่เห็น และไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นตามบัญชีที่ปรากฏอยู่ที่นายทะเบียนนั้นหาได้ไม่

(๓) จากการตรวจสอบการได้มาของหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้อง ไม่ได้แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้องนั้น ปรากฏว่ามีทั้งหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เมื่อเริ่มจัดตั้งบริษัทเมื่อบริษัทมีการเพิ่มทุน และรับโอนจากบุคคลอื่น แต่ส่วนใหญ่เป็นหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เมื่อเริ่มจัดตั้งบริษัทระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยหุ้นบางบริษัทเป็นหุ้นที่ผู้ถูกร้องได้มาในขณะที่กำลังศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกร้องยังไม่มีอาชีพและรายได้

หุ้นหลายบริษัทที่จัดตั้งระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง นายพิบูลย์ อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ซึ่งเป็นพี่น้องกันต่างถือหุ้นในสัดส่วนหรือจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน และบางบริษัทเป็นบริษัทที่ นายวัฒนา อัสวเหม บิดาของผู้ถูกร้อง เป็นผู้ติดต่อซื้อหุ้นหรือกิจการแล้วให้ผู้ถูกร้อง นายพิบูลย์ อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ซึ่งเป็นบุตรเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อของนายวัฒนาฯ บิดา

จึงน่าเชื่อว่าการได้มาของหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องเป็นการได้มาโดยการรับจากนายวัฒนา อัสวเหม บิดา ซึ่งต้องการจะแบ่งทรัพย์สินให้แก่บุตรทั้งสาม มิใช่การถือทรัพย์สินแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม แต่อย่างใด

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ดังกล่าวในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินมีราคาจำนวนมากและบุคคลทั้งสองได้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ดังกล่าวมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้น โดยไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าได้มีการโอนหุ้นดังกล่าวให้แก่นายพิบูลย์ อัสวเหม ตามที่กล่าวอ้าง อีกทั้งบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่บริษัทต่าง ๆ ดังกล่าวได้ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ นั้น จากการตรวจสอบปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ลงนามรับรองบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นด้วย กรณีจึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าตนและคู่สมรสเป็นเจ้าของหุ้นในบริษัทดังกล่าว ดังนั้นการที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการหุ้นของตนเองและของคู่สมรสทั้งที่ทราบว่าตนเองและคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ผู้ร้องพิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง เห็นชอบตามความเห็นของอนุกรรมการ ฯ ว่า ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ของตนในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท เป็นเงิน ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท และของคู่สมรสจำนวน ๑๕ บริษัท เป็นเงิน ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๓๕,๔๓๘,๐๐๐ บาท ในตำแหน่งต่าง ๆ จำนวน ๖ ครั้ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แล้วจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความว่า

๑. ผู้ถูกร้อง เห็นว่า ผู้ร้องมิได้บรรยายคำร้องตามลำดับข้อเท็จจริงให้เห็นว่าความจงใจของผู้ถูกร้องในการยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือความจงใจที่จะปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นคำร้องที่เคลือบคลุมทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง

๒. การที่ผู้ร้องบรรยายคำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องทั้งในเรื่องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และเรื่องจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในการยื่นบัญชีดังกล่าว เป็นข้อกล่าวหาที่เคลือบคลุมเพราะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้แยกข้อกล่าวหาไว้อย่างชัดเจนว่า การยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จนั้น เป็นกรณีหนึ่ง การปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเป็นอีกกรณีหนึ่ง ผู้ร้องไม่สามารถบรรยายให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องกระทำผิดในข้อกล่าวหาใด จึงเป็นการกล่าวหาที่สับสนทำให้ผู้ถูกร้องเสียเปรียบในทางคดี

๓. ผู้ถูกร้องเห็นว่า การดำเนินการทุกประการของผู้ร้องเป็นโมฆะ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม บัญญัติให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว และมาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้กระทำการดังกล่าว ในการตรวจสอบแต่ละครั้งและไม่ปรากฏว่าได้มีการจัดทำรายงานประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๔. ผู้ถูกร้องเห็นว่า การกรอกรายการผิกระเบียบเป็นข้อบกพร่องที่สามารถแก้ไขได้โดย ผู้ถูกร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรกเมื่อคราวเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ซึ่งหากผู้ร้องได้ตรวจสอบและให้คำแนะนำ ผู้ถูกร้องก็จะเข้าใจ เป็นอย่างดีว่าให้นำรายการหุ้นที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสของผู้ถูกร้องถือแทนผู้อื่นไว้มาระบุในการแสดง ทรัพย์สินและหนี้สินด้วย การที่ผู้ร้องได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของ ผู้ถูกร้องเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นเวลาห่างกันถึง ๔ ปี จึงทำให้ผู้ถูกร้องเข้าใจมาโดยตลอดว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ผ่านมาถูกต้องแล้ว

๕. ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยความอันเป็นเท็จหรือ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยสาเหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีเกี่ยวกับหุ้นของบริษัทต่าง ๆ นั้น เนื่องจาก

(ก) การถือหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรส ในบริษัททั้งหมดเป็นการถือหุ้นแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม พืชชายของผู้ถูกร้อง

(ข) ผู้ถูกร้องและคู่สมรส ต่างเข้าใจโดยสุจริตมาโดยตลอดว่าไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริง ในบริษัททั้ง ๒๕ บริษัท และไม่มีส่วนได้เสียหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนใด ๆ ในการถือหุ้นของ บริษัทดังกล่าวแต่อย่างใด

(ค) ในจำนวนบริษัททั้งหมด ๒๕ บริษัท มีบางบริษัทได้จดทะเบียนเลิกไปแล้ว การที่ ผู้ร้องมีมติว่าผู้ถูกร้องปกปิดข้อเท็จจริงการถือหุ้นดังกล่าวจึงไม่ถูกต้อง

๖. ผู้ถูกร้องอ้างว่า บริษัทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่เริ่มจัดตั้งขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ถูกร้องและคู่สมรส จะปรากฏชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในช่วงที่เริ่มจัดตั้งบริษัท ซึ่งในช่วง ดังกล่าวผู้ถูกร้องกำลังศึกษาอยู่ที่ต่างประเทศ ไม่มีอาชีพและรายได้ จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะมีเงิน ไปลงทุนถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวได้

๓. ตามกรณีดังกล่าว หากผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจยื่นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถือหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรส ในบริษัทต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้ เพราะการถือหุ้นดังกล่าวมีจำนวนมากถึง ๒๕ บริษัท ซึ่งการถือหุ้นนั้นเป็นเอกสารที่เปิดเผยสามารถตรวจสอบที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ หากจงใจปกปิดก็คงไม่เอาชื่อไปเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ มากมายเช่นนี้ ผู้ถูกร้องขอยืนยันว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นเรื่องที่ขาดเจตนาและเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากการเข้าใจผิดเพราะเข้าใจโดยตลอดว่าหุ้นดังกล่าวไม่ใช่เป็นของผู้ถูกร้องและของคู่สมรส เป็นเพียงการถือหุ้นแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม อีกทั้งได้มีการลงลายมือชื่อโอนลอยหุ้นคืนไปเกือบทั้งหมดแล้วด้วย

ผู้ถูกร้องเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มิใช่ประสงค์ให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้องเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญมีวัตถุประสงค์ในการสกัดกั้นผู้ทุจริตที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตำแหน่งทางการเมือง จากความเข้าใจโดยสุจริตของผู้ถูกร้องที่ไม่ได้ยื่นรายการถือหุ้นของตนและคู่สมรสต่อผู้ร้องดังกล่าว ไม่ได้เกิดจากการทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์แต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะการที่มีชื่อปรากฏเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวข้างต้น ก็เป็นกรณีที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้น มาตั้งแต่ช่วง พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว จึงไม่ได้เป็นการทุจริตปิดบังซ่อนเร้นแต่อย่างใด หรือได้รับประโยชน์ใด ๆ ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่หากเป็นการมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้วไม่แจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่มีเพิ่มขึ้นในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว กรณีนี้จะเป็นเรื่องจงใจปกปิดเพื่อแสวงหาประโยชน์มากกว่า สำหรับกรณีของผู้ถูกร้องนั้นไม่เกิดประโยชน์ในการที่จะจงใจปกปิดดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเพื่อรับฟังคำชี้แจงของคู่กรณีและคำเบิกความของพยานแล้ว ผู้ร้องชี้แจงและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้ความทำนองเดียวกับคำร้อง ผู้ถูกร้องชี้แจงและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้ความทำนองเดียวกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และได้นำพยานมาเบิกความต่อศาล ได้ความสำคัญดังนี้

นายพิบูลย์ อัสวเหม เป็นบุตรคนโตของตระกูล อัสวเหม ผู้ถูกร้องเป็นบุตรคนที่สอง และคนสุดท้องได้แก่นายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ภายหลังนายพิบูลย์ จบการศึกษาแล้วได้เข้ามาดูแลบริษัททั้งหมดแทนบิดา ซึ่งหุ้นของบริษัททั้ง ๒๕ บริษัทที่ผู้ร้องกล่าวอ้างนั้นได้มีการจัดสรรให้บุคคลอื่น

เป็นผู้ถือไว้แทน โดยมีเจตนาและเป็นเหตุผลส่วนตัวที่จะให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน และมีหุ้นจำนวนหนึ่งที่นายพิบูลย์เป็นผู้ถือไว้เอง

การให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้นจะพิจารณาจากบุคคลที่ไว้วางใจได้เป็นอันดับแรก โดยเฉพาะผู้ถูกร้องและคู่สมรส ซึ่งเป็นน้องชายและน้องสะใภ้ ถือว่าเป็นบุคคลใกล้ชิด และการให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้นพยานก็ได้ดำเนินการเองโดยมิได้มีการบอกกล่าวก่อน จากนั้นจึงจะจัดให้มีการโอนหุ้นคืนในภายหลัง ซึ่งการโอนหุ้นคืนนั้นก็มิได้ใช้แบบฟอร์มมาตรฐานที่ใช้ปกติ

ผู้ร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือได้ความทำนองเดียวกับคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือได้ความทำนองเดียวกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและที่พยานฝ่ายผู้ถูกร้องให้การต่อศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้แถลงด้วยวาจาจากก่อนลงมติและลงมติ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๓ คน คือ

(๑) นายกระมล ทองธรรมชาติ	(๒) นายจิระ บุญพจนสุนทร
(๓) นายจุมพล ณ สงขลา	(๔) นายผัน จันทรปาน
(๕) นายมงคล สระฐาน	(๖) นายมานิต วิทยาเต็ม
(๗) นายศักดิ์ เตชะชาญ	(๘) นายสุจิต บุญบงการ
(๙) นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	(๑๐) พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช
(๑๑) นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	(๑๒) นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์
(๑๓) นายอุระ หวังอ้อมกลาง	

วินิจฉัยชี้ขาดว่านายพุดผล อัสวเหม ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ

นายปรีชา เถลิมวณิชย์ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากบรรดาหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้มาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากมีการไม่ยื่นบัญชีก็เป็นเพียงความบกพร่องในการยื่นมิได้มีเจตนาฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๕ แต่อย่างใด

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ลงมติเป็นเสียงข้างน้อยให้ยกคำร้องดังมีเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยดังนี้
พิจารณาแล้ว

ข้อ ๑ ตามคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยของผู้ร้อง ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ได้ความว่า
..... จากการตรวจสอบการได้มาของหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงในบัญชีแสดงรายการ
ทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ปรากฏว่า มีทั้งหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เมื่อเริ่ม
จัดตั้งบริษัท เมื่อบริษัทมีการเพิ่มทุน และรับโอนจากบุคคลอื่น แต่ส่วนใหญ่เป็นหุ้นที่ได้มาตั้งแต่
เมื่อจัดตั้งบริษัท ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๙ โดยหุ้นบางบริษัทเป็นหุ้นที่ผู้ถูกร้องได้มา
ในขณะที่กำลังศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกร้องยังไม่มีอาชีพและรายได้ เช่น บริษัท แสนล้าน
จำกัด ได้มาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๓ จำนวน ๑๔๕,๕๕๓ หุ้น มูลค่า ๑๔,๕๕๕,๓๐๐ บาท
และวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๓ จำนวน ๓๕๐,๐๐๑ หุ้น มูลค่า ๓๕,๐๐๐,๑๐๐ บาท บริษัท เอ็ม พี
ปิโตรเลียม จำกัด ได้มาเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๑ จำนวน ๑๐๐ หุ้น มูลค่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท
ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าว นายพิบูลย์ อัสวเหม ก็กำลังศึกษาในต่างประเทศ เช่นเดียวกันและหุ้น
บางบริษัทผู้ถูกร้อง รับโอนจากนายวัฒนา อัสวเหม บิดา ของผู้ถูกร้องโดยตรงได้แก่ หุ้นบริษัท
เอ็ม พี ปิโตรเลียม จำกัด รับโอนเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖ จำนวน ๒๔,๑๕๐ หุ้น มูลค่า
๒๔,๑๕๐,๐๐๐ บาท หุ้นบริษัท ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด รับโอนเมื่อวันที่ ๑๕
กรกฎาคม ๒๕๓๖ จำนวน ๒,๖๗๔,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๒๖,๗๔๐,๐๐๐ บาท

หุ้นหลายบริษัทที่จัดตั้งระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๙ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องนายพิบูลย์
อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ซึ่งเป็นพี่น้องกันต่างถือหุ้นในสัดส่วนหรือจำนวนที่เท่ากัน
หรือใกล้เคียงกัน ได้แก่ บริษัท เรือด่วนแหลมทอง จำกัด ผู้ถูกร้อง และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม
ถือคนละ ๑๐,๐๐๐ หุ้น นายพิบูลย์ อัสวเหม ถือ ๒๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท วิ. เจ. พัฒนาที่ดิน จำกัด
ผู้ถูกร้อง นายพิบูลย์ อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ถือคนละ ๔๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท เอ็ม พี
โฮลดิ้ง กรุ๊ป (๑๕๕๔) จำกัด ผู้ถูกร้อง และนายพิบูลย์ อัสวเหม ถือคนละ ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น
นายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ถือ ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น บริษัท ม้าทอง ชิปปิลเดออร์ จำกัด ผู้ถูกร้องและ
นางประภาพร อัสวเหม คู่สมรส ถือรวมกัน ๔๘๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับส่วนของนายพิบูลย์ อัสวเหม
บริษัท เอ็ม พี ลูบริแคนท์ จำกัด ผู้ถูกร้อง และนายพิบูลย์ อัสวเหม ถือคนละ ๒๐,๐๐๐ หุ้น
บริษัท ซี.พี. ออโตเซอร์วิส จำกัด บริษัท ฟริคซ์-เมต (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท วัฒนา เจย์โก้

(ประเทศไทย) จำกัด บริษัท วัฒนา ซิมป์ซัน (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท วัฒนา ทอมส์ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ออลเวอร์ซัน ออโต้ เอชเซสซอรีส์ จำกัด ผู้ถูกร้อง นายพิบูลย์ อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ถือคนละ ๑,๕๐๐ หุ้น เป็นต้น และบางบริษัทเป็นบริษัทที่นายวัฒนา อัสวเหม บิดาของผู้ถูกร้อง เป็นผู้ติดต่อซื้อหุ้นหรือกิจการและให้ผู้ถูกร้อง นายพิบูลย์ อัสวเหม และนายชนม์สวัสดิ์ อัสวเหม ซึ่งเป็นบุตรเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อของนายวัฒนา อัสวเหม เช่น บริษัท นครา จำกัด

ข้อ ๒ ตามคำร้องดังกล่าวในข้อ ๑ ข้อเท็จจริง จึงฟังเป็นยุติได้ว่าหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ที่มีชื่อผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้น ส่วนใหญ่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้มาในระหว่างปี ๒๕๓๖ ถึงปี ๒๕๓๘ โดย

๒.๑ เป็นหุ้นที่ได้มาตั้งแต่เริ่มต้นตั้งบริษัทเมื่อบริษัทมีการเพิ่มทุน

๒.๒ รับโอนมาจากบุคคลอื่น

๒.๓ หุ้นบางบริษัทเป็นหุ้นที่ผู้ถูกร้องได้มาในขณะที่กำลังศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งในขณะนั้นผู้ถูกร้องยังไม่มีอาชีพและรายได้ เช่น หุ้นในบริษัท แส่นล้าน จำกัด

๒.๔ หุ้นบางบริษัท ผู้ถูกร้องรับโอนมาจากนายวัฒนา อัสวเหม บิดาของผู้ถูกร้อง โดยตรง

๒.๕ หุ้นบางบริษัทนายวัฒนา อัสวเหม บิดาของผู้ถูกร้องเป็นผู้ติดต่อซื้อหุ้น หรือกิจการและให้ผู้ถูกร้องกับพี่น้องคนอื่น ๆ เข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อของนายวัฒนา อัสวเหม

ข้อ ๓ ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๒ ตำแหน่งคือ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ และเป็นเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ดังนั้น เมื่อพิจารณา ประกอบข้อเท็จจริงตามข้อ ๒ ก็แสดงว่า หุ้นส่วนใหญ่ใน ๒๕ บริษัท ที่มีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้น และ ๑๘ บริษัทที่มีชื่อคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้น ผู้ถูกร้องได้มาก่อนการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น

ข้อ ๔ เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติ การปฏิบัติหน้าที่ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ ๓ กรณี คือ

๑. จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ
๒. จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอันเป็นเท็จ
๓. จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ซึ่งแต่ละกรณีจะมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน เช่น กรณีที่ ๑ การจงใจไม่ยื่นก็แสดงว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีเจตนาจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น การจงใจไม่ยื่นก็แสดงให้เห็นเจตนาว่าไม่ต้องการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบทรัพย์สินของตน หรือมีเจตนาหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบทรัพย์สินตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ดังนั้นกรณีนี้จึงไม่ต้องวินิจฉัยกันหาว่ามีมูลเหตุจูงใจประการใดหรือไม่ที่จงใจไม่ยื่น

กรณีที่ ๒ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบอันเป็นเท็จ การปฏิบัติผิดหน้าที่ในกรณีนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีเจตนาจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันไม่ตรงต่อความเป็นจริง โดยผู้ยื่นมีเจตนาที่จะไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบทรัพย์สินของตนว่ามีอยู่จริงหรือไม่อย่างไรหรือมีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินที่มีอยู่ตามความเป็นจริงหรือมีประสิทธิภาพตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับกรณีที่ ๑ โดยมีมูลเหตุจูงใจที่แสดงให้เห็นความจงใจชัดเจนในตัวอยู่แล้ว

กรณีที่ ๓ จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติข้อความให้ชัดเจนว่า การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องมีมูลเหตุจูงใจประการใดหรือไม่อย่างไร จึงต้องค้นหาความมุ่งหมายของการใช้บทบัญญัติส่วนนี้ของ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ปรากฏในรายงานการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... สภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๔ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๐ เฉพาะหมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งเป็นร่างมาตรา ๒๕๔ มีข้อความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใดโดยจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๖ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามี การกระทำได้กล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตามร่างมาตรา ๒๕๔ ดังกล่าว มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอภิปรายเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำของร่างมาตราดังกล่าว ๒ ถึง ๓ คน แล้วประธานได้สรุปว่า คณะกรรมาธิการมีมติรับมาตรา ๒๕๔ โดยเติมถ้อยคำบางถ้อยคำในบรรทัดหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเติมถ้อยคำในท้ายวรรคหนึ่งเป็นว่า เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ไม่มีผู้ใดขัดข้อง คณะกรรมาธิการให้ความเห็นชอบ มาตรา ๒๕๔

ส่วนข้อความที่ว่า ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ไม่มีผู้ใดติดใจขอแปรญัตติเป็นอย่างอื่น จึงคงใช้ตามร่างเดิม ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าข้อความในวรรคนี้มีที่มาที่ไปอย่างไร เหตุใดผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติวรรคนี้ไว้ในมาตรา ๒๕๔ ซึ่งปรับปรุงใหม่เป็น มาตรา ๒๕๕ ในภายหลัง และจะนำมาใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไรจึงจะชอบด้วยหลักนิติรัฐนิติธรรม ซึ่งต้องวินิจฉัยต่อไป

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติถึงการแสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในหมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ ว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๕ ซึ่งเป็นการกำหนดให้มีมาตรการอย่างหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและตำแหน่งอื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่กำหนด (มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒)

๒. การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (มาตรา ๒๕๓)

๓. การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อสาธารณชน เฉพาะบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของผู้เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ซึ่งจะส่งผลให้สาธารณชนได้ทราบถึงบัญชีและเอกสารประกอบดังกล่าว ที่สามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบโดยสาธารณชนได้อีกทางหนึ่ง (มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔)

๔. กำหนดมาตรการบังคับให้มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบให้ถูกต้องครบถ้วน มิฉะนั้นจะเกิดผลบังคับแก่ผู้จงใจฝ่าฝืนไม่ยื่น ผู้จงใจยื่นบัญชีอันมีข้อความอันเป็นเท็จ หรือผู้จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต้องพ้นจากตำแหน่ง และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง (มาตรา ๒๕๕)

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในส่วนนี้ จึงมีเจตนารมณ์ที่จะใช้เป็นมาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยมีผลดังต่อไปนี้

๑. เมื่อการเปรียบเทียบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งกับที่ยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ซึ่งอาจมีผลให้เห็นว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ (มาตรา ๒๕๔)

๒. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ จะทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทราบถึงสถานะหรือคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นว่า ขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งหรือไม่หรือมีมูลเหตุจูงใจให้ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบอย่างไรหรือไม่

๓. การเปิดเผยต่อสาธารณชน ทำให้ขยายการตรวจสอบให้กว้างขวางขึ้น

๔. เป็นการป้องปรามไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้อำนาจในตำแหน่งแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพราะการตรวจสอบจะพบพฤติการณ์ดังกล่าวได้ง่ายขึ้น

มาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่น (มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒)

๒. บัญชีและเอกสารประกอบที่ต้องยื่น ต้องมีลักษณะสำคัญ ๒ ประการคือ

(ก) ต้องไม่เป็นข้อความอันเป็นเท็จ หรือ

(ข) ต้องไม่ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๓. รายละเอียด วิธีการ และรายการต่าง ๆ ในการยื่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๔. สภาพบังคับในการฝ่าฝืนจะมีผลให้พ้นจากตำแหน่ง และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งในกรณีนี้

(ก) จงใจไม่ยื่น

(ข) จงใจยื่นบัญชีและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ปัญหาที่จะนำมาตรา ๒๕๕ ในส่วนนี้มาใช้บังคับตามหลักนิติรัฐนิติธรรม จึงต้องพิจารณาให้ได้รับความแน่ชัดว่า ความบกพร่องในการยื่นนั้นเกิดขึ้นโดยความตั้งใจของผู้ยื่นหรือไม่ และความตั้งใจนั้นก็ต้องเป็นความตั้งใจเพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการในการยื่นบัญชีที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นมาตรการการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดังกล่าวข้างต้นด้วย ดังจะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๕ ก็บัญญัติเน้นที่จะใช้สภาพบังคับต่อเมื่อผู้ยื่นนั้น “จงใจ” เท่านั้น ดังนั้นการใช้บังคับมาตรา ๒๕๕ ที่ชอบด้วยหลักนิติรัฐนิติธรรม ที่จะให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเป็นเวลา ๕ ปี จึงต้องเป็นกรณีที่ผู้ยื่นได้จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจหรือมีเจตนาทำให้มาตรการตรวจสอบมีประสิทธิภาพน้อยลงไป (รายละเอียดโปรดดูคำวินิจฉัยส่วนตนของนายปรีชา เฉลิมวิชัย ที่ ๒๐/๒๕๔๔ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔)

ปัญหาต่อไปจึงมีว่า ที่ผู้ถูกร้องได้แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีได้แจ้งรายการหุ้นของผู้ถูกร้องและคู่สมรสที่มีชื่อผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถืออยู่ในบริษัทต่าง ๆ หลายสิบบริษัท จะถือได้หรือไม่ว่าผู้ถูกร้องได้จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีเจตนาจะหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพลดลง

ตามปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้พิจารณาความเห็นและเหตุผลของผู้ร้องในคำร้องขอให้อำนาจวินิจฉัยแล้วเห็นว่า เป็นความเห็นและเหตุผลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ถูกร้องได้หุ้นมาอย่างไรทั้งสิ้น จึงไม่อาจฟังเป็นยุติได้ตามคำร้อง ว่าผู้ถูกร้องมีการกระทำตามที่ผู้ร้องอ้างและผู้ถูกร้องมีข้อโต้แย้งอยู่ว่าหุ้นต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องเป็นหุ้นที่ถือแทนผู้อื่น แม้หลักฐานทางราชการจะถือว่าหุ้นที่มีชื่อผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นผู้ถือเป็นหุ้นของผู้ถูกร้อง แต่การเป็นผู้ถือหุ้นแทนเจ้าของหุ้นที่แท้จริง ก็มีได้มีกฎหมายห้ามไว้แต่ประการใด ทั้งยังเป็นข้อตกลงอันที่เข้าใจกันดีระหว่างเจ้าของหุ้นที่แท้จริง และผู้ถือหุ้นแทน โดยเฉพาะเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยโดยตรง และฝ่ายผู้ร้องก็มีได้

แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลให้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นเลยว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการหุ้นดังกล่าวในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไร

เห็นว่าปัญหาในคดีนี้ เป็นเรื่องและผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบพบในภายหลังว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรสยังมีหุ้นต่าง ๆ ในอีกหลายสิบบริษัทที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในครั้งแรก แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ ว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวมาข้างต้น แสดงว่ากรณีของผู้ถูกร้อง ในเบื้องต้นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ ถือว่าเป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ความเห็นของเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ เห็นว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องประการแรก น่าจะเป็นเรื่องเป็นความขบถพร่องในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องมากกว่า จึงเป็นเหตุให้มีข้อต้องพิจารณาต่อไปว่า ความขบถพร่องในการยื่นนั้นเกิดขึ้นโดยความตั้งใจของผู้ถูกร้องหรือไม่ และความตั้งใจนั้นต้องเป็นความตั้งใจเพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการในการยื่นบัญชีที่มุ่งหมายสำหรับใช้เป็นมาตรการในตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดังกล่าวด้วย

เห็นว่าข้อเท็จจริงตามความเห็นของผู้ร้องดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามความเห็นของผู้ร้องที่กล่าวถึงข้างต้นมิใช่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแต่ประการใด เพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระบุแต่เพียงว่าผู้ถูกร้องได้หุ้นมาอย่างไร มิได้มีข้อความใด ๆ ในคำร้องที่อ้างว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ถูกร้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แต่ประการใด

ข้อเท็จจริงตามความเห็นของผู้ร้องในการตรวจสอบทรัพย์สินที่มีได้แจ้งไว้ในบัญชีกลับเป็นเรื่องอื่น ๆ ที่มีได้แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาจะหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในฐานะ

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือมีเจตนาจะทำให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้มีประสิทธิภาพน้อยลง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕

ดังนั้นมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว จึงมิใช่มติที่แสดงว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จหรือผู้ถูกร้องมีเจตนาจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยผู้ถูกร้องมีเจตนาจะหลีกเลี่ยงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะหุนที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหุนที่ผู้ถูกร้องได้มาในช่วงเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้นการได้หุนมาของผู้ถูกร้อง จึงมิได้อาศัยอำนาจจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแสวงหามาแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงฟังไม่ได้ว่า หุนของผู้ถูกร้องและคู่สมรสที่ไม่ได้แจ้งในบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ถูกร้องและคู่สมรส เป็นทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องได้มาในขณะดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือได้มาโดยใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองของผู้ถูกร้องแต่ประการใด ดังนั้นผู้ถูกร้องในฐานะเป็นบุคคลธรรมดาได้หุนมาจึงได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๘ ซึ่งบัญญัติว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อหุนของผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นทรัพย์สินที่ได้มาในขณะที่ผู้ถูกร้องไม่มีตำแหน่งทางการเมืองและแม้ผู้ถูกร้องจะมีได้แจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงถือได้เพียงเป็นความบกพร่องในการยื่นบัญชีโดยไม่มีเจตนาจงใจจะปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นตามข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องต่อไป

วินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง

นายปรีชา เถลิมาฉิมชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ